

KÉPES ÚJSÁG

Pest 1859, Vasárnap Augusztus 7-dik.
Megjelenik minden Vasárnap másfél nagy iven.

1. köt. 3. sz.

Előfizetési díj fél évre 5 ft. 25 kr., egész évre 10 ft. 50 kr.
Előfizetni: Werfer Károly kiadónál felúmszor 10. szám, és minden es. k. postahivatalnál.

Dr. KOVÁCS PÁL.

Oly őszinte, derék, bücsületes ember, hogy ha a bücsületességet valaha a gyógyszerértárban árúlnák, be lehetne tenni, hogy belőle praescrībāljanak is.

Mint író, egyik főbajnoka azon kornak, midőn a Kisfaludyak az irodalmat a hazai telepben csiráztatták meg, és Kovács Pál iratai leghűbb tükörben mutatak meg azt a jó tekintetes népet, mely hajdanában kevesebb cizomával elégedvén meg, bücsületes öre volt erényeinknek.

Kovács Pál volt az első, ki az olvasóközönséget a német irodalom rablótörténeteitől haza csalta, s megírván a leghűbb magyar életet, azt az érzelmet költé föl, hogy az olvasó a könyvnek végén kénytelen-kelletlen azt mondá: no, ez igazat beszél.

A „Pokolkői Vendel”ek, „Rinaldo Rinaldini”k és más hasonló rémek egyszerre kipusztulának, s a két Kisfaludy Kovács Pállal egyetemben szántották föl a magyar irodalomnak parlagját.

Azok az urabácsik, asszonynénik, uraműcsének és hugomasszonyok soha nem lesznek vonzóbban leírva, mint Kovács Pál beszélyeiben. Mintha most is látnám a konvenziós cigányokat összeszorulva a kályha mellett, hogy annál több hely jusson a névnapi vendégeknél, kik eljöttek kívánni

a mindenféle jót, és a mit kívántak, szívből mondák, nem úgy mint most, hogy tán még a jó szót is csak, mint a váltót, három hónapra mondják, s ha majd később tetszeni fog: talán, de csak talán prolongálják.

A jelen század elején az irodalomtól min-

dent kívántak, csak embereket nem. Szokatlan dolgok, rémtörténetek, alvilági szellemek tevék a különös vegyületet, s e rémvágyból, mi a kedélyt megölte, Kovács Pál beszélyei gyógyíták ki a magyar közönséget.

A közönség elcsudálkozott, midőn ez ép humorozt rajzokban látta, hogy a magyar embert is le lehet írni! S minthogy a hűség mellett a kegyeletet sem látta megsértve, mint a jó házi ételre, hirtelen hazaszokott a közönség.

Épen most az ideje, hogy fölemlítsük ez érdemet, midőn irodalmunkban a prosa olyan nagyon frakosan jelen meg, hogy mindennek mondható, csak magyarának nem.

Furesa! de a nélkül, hogy épen polgári magyar szabó volnék, (bár az volnék) kimondhatom, hogy embereink elvesztették azt a mértéket, mely csak a magyar emberre illik rá, ha azt voltaképen meg akarják írni.

Ha van a budai vörös bornak íze, mely az egri vagy szekszárditól megkülönbözteti, épen úgy van ösmertető jele a magyar jellemeknek, mit nem a külső, de a belső szerint kell megmérni.

A ki bővebben akarja megismerni, tanulmánykép vegye elő Kovács Pál beszélyeit, olvassa végig, s majd meglátja, mennyiben atyafi egynemely mostani

Dr. Kovács Pál.

magyar beszély a magyar emberhez. —
Végül szabadjon halát adnom itt Kovács Pál-
nak azért, hogy a magyar irodalom napszá-
mai közé részben ő vezetett be, s talán sza-
bad mondanom, hogy nyomdokait mindenkor
követtem és fogom is követni.

V. G.

Két huszár.

Ott hol a menyő oly derült kék,
Kékebb a huszárménténél,
Ott hol a rétnek virága
Színesebb és illatosabb, —
Ott hol még a madárszó is
Zengzetesebb mint minálunk:
Hévegű Lombardiában —
Tűlpártján a Minciúnak
Nyugszik két szép barna ifjú —
Illatos fű bársony zöldjén.

Illatos fű bársony zöldjén
Vérharmatnak ceppje reszket;
Hősök mellett a kemény kard
Összezáva darabokra;
Ott a két szép vörös eskő —
Meghorpadva, félre lökve . . .
Buzavirágzin dalmájyon
Kéblök vére ott pislik:
Mint hunyó nap vörös fénye
A kékelő esti égen.

Túl a folyó kék habjain
Gazdátlan méu nyihog, nyerít;
S távol, távol, messzeségben
Meg-megdörög még az ágyu —
Mint egy bujdosó gigász, kit
Óslakából küüzének.
A dob tompa mormolása:
Csak miut mhedűngés hallik, —
De a zengő trombitának
Rivalgását harsadozva
Visszahozza még a szellő.

Meghallja a trombitaszót
Az egyik haldokló huszár:
— A csatáknak villám-fia —
És fölserken . . . és körül néz . . .
Hah! amott hol Solferino
Tornya látszik a sik tere:
Bohanó had küzeledik,
Nehéz, sűrű porfölegből
Ki-kibukkan egy-egy zászló . . .
Látja a hős, látja, látja, —
„Édes hazim, Magyarország!”
Felsőhajt, és felmosolyog:
És úgy hal meg a os o ly o g v a

Pihen még a másik huszár;
Gyönyörű szép barna gyerek,
Szerelmnek édes fia,
Nők kegyenceze, nők bdlványa;
Deli termet, sugár alak,
Ábrándos arc, omló hajak;
Szemének egy mosolyáért
Biborajka egy csókjáért:
Ezer lányzav megszakadt már;
Arezát gyöngéd fohér ujjak
Hányzót végig-simogatták! . . .
Oly szép, oly szép . . . az uristen
Szerelmre teremtette.
Maga a hideg halál is
Csupán azért jegyezze el:
Mert szerelmes lón beléje.

Mostan ő is fölbred a
Visszazengő riadóra,
Halkal vetvén fül két sötét
Szép gránát-gyöngy szemesillagát, —
De őt hadzaj, ágyudörgés,
Vágtató had nem érdekli.
Fültekint a kelet felé
Elvonuló föllegekre:
„Boldog felhők, kik szállhattok!
Mondjátok meg galamboknak:

Bár szívemből kifolyt a vér —
Néve beem maradt örökre!
S folsóhajt: „oh én szerelmem!”
Felsőhajt, és azzal — meghal.

Csata után esőndes este.
Egyik huszár: a harez fiát
Eltemetik a zuvók,
Harsány harszalt harsogtatva:
„Vérmezéjén szép a halál! —
Kit az ágyugolyó talál!”
S lehantolják, sírja fölé
Szét nem zuzott gránatokból,
S szétzuzott karddarabokból
Rakván durva sírkeresztet;
S megöntözik piros borral,
S a hős dicső álmaira
Egy pohár bort kocszintanak.

Mig a másik szép huszár, a
Szerelmnek édes fiát
Eltemetik olasz lányok
Méla gyászadal énekelve:
„Elhervadtál én virágom,
Boruljon rád édes álom!
S lehantolják, sírja fölé
Rózsafából faragván kis
Gyenge művű sírkeresztet;
S megöntözik hő könyűkkel,
És hogy szelid álma legyen:
Szíve fölött sírja halmat
Beültetik virágokkal.

Most már alszik mind a két hős,
Egyik távol hazájától,
Másik távol kedvesétől;
Az: álmodik dicsőségről,
Ez: álmodik szerelmről.

A harezok fűának sírján
Rémes holdas éjfélenként:
Zöld babérfá árnyokában
Ott sohajt az éji szellő;
S a szerelmes bajnok sírján
Csendes holdas éjfélenként:
Hűs narancsfa árnyokában —
Álmadoznak a virágok.

Thali Kálmán.

A Balaton regeje.

Árva lelkek, mit kapaszkodtak a fellege-
kik, hova gyarló szemetek csak akkor bír föl-
tekinteni, midőn a nap oldalt fordult, esőkö-
látjátok meg a földet, mely a kincsésnek aran-
nyat és gyémántot is terem, a szerényeknek
pedig növelte a tengerek virágot, még pedig
oly megfoghatatlan bölcseséggel, hogy még a
vakról sem feledkezett meg; mert ha már a
a színek tarkaságát nem láthatja is meg, leg-
alább elér hozzá a virágból az illat!

A népelet virágos kertjében t o l d l a t l a n
saruvál gázoltok, s hol ti legfőlebb csak takar-
mányt kaszálótok, a hivatottnak szeme azt is
megtalálja, mi abban a ritka növény, melyet
lábatok alól lehajolva rzed föl.

Népregeink, mint az árva gyermek, ke-
gyelemből tengődnék a falukon, s ott is, épen
mint az árva gyermek, csak egy sötétben
mernek megszólalni, mintha az önfentartás
öszöne késztené a szólásra, hogy legalább tud-
ják meg, hogy ők is élnek, habár századok
óta akarja is elfeledni édes, de mégis gondat-
lan anyja, ez a czipra ruhájára büszke nemzet.

Egy órával előbb még a Balaton partján
ültem, s egy pár halászt addig faggtam, hogy
a szónak legszorosabb értelmében úgy vallat-
tam ki a Balaton regjét, melynek néhány tö-
redékére még gyermekkoromból emlékeztem,

de azóta hiában kerestem embert, ki ezt újra
elmondta volna; mert furesa teremtmény ez a
magyar ember, röstel ilyest elbeszélni, mert a
tárgyat csak oly potyanók tartja, mint az ameri-
kai rengeteg őslakója az aranyport, mit a
spanyolnak egy túlkördarabért elcserejt, és még
megszánta a fehér bőrt, hogy azt a sárga val-
amit oly esenkedve kérte.

Végre addig biztatám az egyik halászt,
hogy nagy szabadkozás után, mint előbb is
mondám, mégis kivallotta.

„Csak egy adom — uram, a hogy magam
kaptam, — kezdi a beszélgetést, — pénzembe
nem került, ilyen olesóért az urnak is oda-
adom; ha megtartja a fejében, az ur oda-
meg ha elfeledi is, akkor sem vesz veled.”

Nem szóltam, hogy ki ne zavarjam a be-
széd folyamából, s midőn látta, hogy én el nem
megyek, míg azt hihetném, hogy egy szót el-
nyelve tart, hozzáfogott a beszédhez.

„Tudom én azt, uram, hogy az én kurta
eszem nem éri át a Balatont, azért nem is ve-
hetek én mértéket ennek a mesének, hanem
mivel firől fira szállt reánk az öregek után,
magunk között tovább adjuk, s a hosszú éj-
szakát czzel is eltöltjük; tehát ha egyének
nem, ennek is jó.”

Mint hogy az a nagy tó is olyan mint a
biblia, hogy akárhányszor végig böttüzi az em-
ber, mégsem tanulja ki; mert a végén az ele-
jét elfeledi, nemcsak mi, mostani halászok, ha-
nem már apáink is keresték benne a legjobb
ágyat, hova a hal leginkább elhuzódik, e közben
meglapátolták a víznek szélét hosszát, s a hova
most soha sem megyünk, a sió-foki széles-
ségre, minthogy most már kivadásztuk, hogy
a hal is a szél után jár, legtöbbszöyre a tihanyi
öbölre, mondóm, míg ezt nem tudták, kivált
az apáink, a foki szélesen nem egyszer ütköz-
tek abba a toronyba, mely a Balatonba sülyedt
városból emelkedik a vízszinig.

Volt az idő uram, mikor ez a tó olyan
sík föld volt, mint a partja, — a mostani iszap
és homok alatt kövér föld volt, és élt rajta ezer
meg ezer meg ezer ember, mint a mennyi hal
meg van benne, hanem valamint a halnak a
nagyja fölfalja az apró halat, úgy akadt itt is
egy-ki ezt a nagy térséget majdnem végkép
elpusztítá.

Egy uré volt ez a szép föld, melyre a ti-
hanyi fokról jobbra, balra ellátott, hízalhatta
szemét a buja zöldségen, de az ő szeme csak
a piros vért kívánta, s jobbágyait Tihanyba
huzoltatta, s ott addig kinozta őket, hogy
az eleven ember vére a tihanyi tavat pirosra
föstötte.

De mert az Isten nem csak ördögöt; ha-
nem angylat is teremtett, volt ennek a vér-
szomjasnak egy aranyhaju leánya, ki a korán
elhunyt anyjáról tündér vala, s az apja által
lekinozottakat az erdőbe vezette, s olyan fűvel
kente be, hogy újra meggyógyultak; de többé
vissza nem mertek menni régi lakhelyükre.

Lassankint néptelen lón az egész vidék,
csak egyetlen család maradt megkinoztatlan; kit
időig az aranyhaju leánynak kéréme mentett
meg, s midőn végre ennek véret is szomjazá
az apa, az üldöző szolgálak elől, apát és fiát
mindig jókor az erdőbe szöktette.

A védelem annál éberebb lón, minthogy
az üldözés és gyakoribb lón, s a tündérléány
annyiszor menté meg a fiut, hogy a kit előbb

szánalomból vett védelme alá, szerelmével ölet magához, apja rettentő dühére.

Az apa végre megfogtató az öreget, s lányának szemelátúra kinoztatta vérig, mit a leány meglátván, borzadva mondja apjának:

„Atyám, nem undorodol meg ez embernek vététől.”

„Igen, ha hozzám hasonló ember volna; de nem az, — nyuzzátkoz az ebet!”

„Rokonod vére, szerencsétlen apa, — leányod férjének vére ezen erekben folyt.”

„Mondom, hogy eb, — nem ember: nyuzzátkoz meg!”

Elborzadt a lány ez iszonyu kegyetlenségén, fehér ujjaiával megérinté a kintzottnak sebeit, melyből néhány esőpp vért apjának ősz szakállára fűcsentett, s ezen pillanatban látogat okádta a tihanyi hegy, s az egész hegynek alját víz önté el.

Víz alá merült falu és város, mely a nagy térségen feküdt, még pedig oly mélyen, hogy a város legmagasabb tornyának hegye sem ért a víz színéig; hanem mivel a lány az apa ellen eszeledett, maga is a víz alá merült, s a legmagasabb tornyu szentegyháznak orgonája mellett kénytelen énekelni folytonosan sirva egy aranymedencébe, mit naponkint egyszer egészen tele kell neki sirni, és csak akkor fog megszabadulni, mikor egyszer úgy tele sirja, hogy egy esőppig megtelek az aranymedence.

Régóta sir már az aranyhaju leány, várva a szabadulást; de hiában várja; mert éjjeli tizenkét óraker édes apja, megköszálván a Balaton hosszát, mit minden nap egyszer szél nélkül megháborgat *) éjjélkor a szentegyházba tér meg, és kakas képében fölugrik az aranymedencébe, s midőn lánya már az utolsó könyesepet sirná a medencébe, azt fölragja, és a rég szenvedő leány újra folytatja a sirást.

Azt is mondják uram, hogy a sirásnak akkor lesz majd vége, mikor elkövetkezik az idő, hogy a vízparton élő nép egymástól nem retteg; mert egyetlen ember sem találkozik, ki a másikat egyenlőn embernek nem tartaná, s egymást amnyi száz esztendő után szeretni is tudja.

Eddig volna uram, a történet, és csak azt mondom még hozzá, hogy tíz esztendővel előbb halt meg az utolsó halász, ki a vizalatti tornyot gyakran megérinté csónakjával, s az utolsó esztendjében azt mondá, a tornyot hiában kereste.

Tán az ur jobban megtudja mondani, eljött-e az idő, hogy mi, kik ez országot lakjuk, megbékéltünk-e már egymással, és csakugyan szeretjük-e egymást, mert ha ez igaz volna, úgy az az aranyhaju leány, ha bár sokáig siránkozott: de mégis azt a sok könnyűt akkor nem hiában sirta.

*) Tudva levő dolog, hogy a Balaton, habár szélcsend van is, napjában egyszer fölláborodik.

Eddig van a rege, melyhez én csak annyit taldok, hogy igen is, mi valamennyien szeretjük egymást, és az aranyhaju leányt hosszú szenvedésből az egy könyesöpp szabadította meg, melyet a magyarok kibékülésekor örömeiben ejtett.

Vas Gereben.

Régi városok és várak.

Győr hajdan.

Győr igen régi város, még a rómaiaknak közzéni építettség, kik itt Arrabona nevű telepönyt álltattak. A Rába és Rábeza folyók itt szakadnak a Dunába: a homnét szól az ismert népvérs:

„Meguntam már Győr várának városában laktomat: Mert a Duna, Rába, Rábeza rákja rágta lábomat.”

Győrt ezen sok folyam fontos hadi posztívóvá teszi; átlátták ezt már az avarok, s épen azért ide építék körváraik egyikét. Az Árpádok idejében Győr a krónikásoknál s régi okiratokban Geur, Geor és Jeur, latinul pedig Jaurum, Javarinum néven jó elő, s nevezetes várossnak mondatik. Nemcsak a róla nevezett vármegyének lön székvárosává: de sőt még a királyok is gyakran tartózkodási helyeikül használták. Így első István a pécsi püspökséget alapító oklevelét innen datálja; a harmadik király: Aba szintén Győr falai közt időzött, midőn őt Henrik véledenül meglepte, és nejevel, gyermekeivel, kincseivel együtt kélyre keríté. A német császár hajóhadát, melyet annak testvére Gebhardt ratiborni érsek vezérelt: itt verte vissza I. Endre király; ugyancsak Győrben egyezkedett ki Salamon egy izben a királyi hercegekkel: László és Geizával.

Míthogy Győr ily nevezetes hely volt: igen természetes, hogy várát — kivált a német császárok elleni hadakozások korában — tetemesen megerősíték. Mindazáltal, midőn IV. Béla alatt a tatárok a közel Pannónhalmát hiában ostromolhák: az álnok II. Frigyes, ausztriai herceg, használnván a nép megfélemlettséget, s az általános zárvart: Győrt szemel ki magának zsákmányul, s váratlan megrohanás által sikerült is azt elfoglalnia; azonban vesztére: mert a mongolok távoztával oszolván a hon egét borító föllegek: a környékbeli nemesség boszut állandó Frigyesen, fölkerelkedett, Győr várát visszavévé, irgalmatlanul lekasabolván az ellenálló német őrséget. Az ezen ostromok alkalmával megrongált bástyákat IV. Béla a várépítő, újra helyreigazítatá, s 1247-ben maga is itt tartózkodott, mint az a sz. János jeruzsálemi vitzeinek kiadott donacionalis leveléből nyilván kiténik.

V. István a várost új lakosokkal népesíté, azoknak szabadalmakat adott, melyek később III. Endre utolsó Árpád-király által megerősítettek. Nagy Lajos szintén ezt eszelekvé, a kiváltságokhoz még újakat is toldván 1361-ben.

Győrben tartatott azon nevezetes összejövetel, melynek eredménye az Albert király özvegye Erzsébet, és I. Ulászló közötti békeszerződés lön. — A mohácsi ütközet után bekövetkezett szomorú időkben Győrre is eljöttek a „nem szeretem“ napok; ugyanis I. Ferdinánd gyáva vezére gróf Lamberg Kristóf, megrontván az ellenség közeledésének híre: elszaladt a várból, mielőtt a város polgáraitól értékesebb vagyonukat elraboltatá, és ezenkívül mindent a töröknek hagyott zsákmányul.

Későbbben újra elfoglaltatván Miksa király által, ujjalag megerősítettett e mérhetlen fontossággal bíró hadiposztó. — Azonban 1594. Szeptember 29-én ismétlődött a lambergi csúfos árulás, nevezetesen Hardegg Ferdinánd és Berlin János császári hadvezérek Győrt hű-

lenségből Szinján pasa kezére játszották, 6000 bennlevő katonával együtt.

De elkövetkezett Pálffy Miklós hódító korszaka; Pálffy 1598-ban Márczius 22-én, éjjel megroháná a várat, s miután a kapu fölötti mesés vaskakasnak utánzótt kukoritsájával a babonás török őrséget halálra rémité: rövid de heves harc után Győrt elfoglala. Az ezen éjjel petárda-lövés-sel bedöntött óriási várkapu egyik szárnyát a főegyházban, a visszafoglalás emlékére veretett érnek egy példányát pedig a város ritkaságtárában ma is láthatni.

A Rákóczi-fordalom alatt Győrt hol a kurucok, hol a labancok foglalák el; 1704-ben Julius 13-án az ide csak egy órányira eső Koronézó helységnél történt a nevezetes ütközet, melyben gr. Forgách Simon kurucz generális hadai Heiszter által megverettek. József császár egy 1784-ben kelt rendelethez követeztében Győr megszünt erősség lenni, s a várparancsnok lakása helyén gr. Zichy Ferenc által a mostani püspöki palota emeltetett. Az 1809, és 1849-ben itt történt jelentékeny ütközetek által a város nem sokat szenvedett. — Most már a régi bástyákat évről évre dulják; tavaly verték széjjel a rábaparti kaput, bástyákat, az idén pedig a Duna-kapu és az azon oldalról régi védfalak rombolását kez-meg. Néhány év múlva kő sem lesz Győrben, mely a hajdani erős várra emlékeztessen. Az egykori mocsáros sánczárók helyén: a mostani térsé vésárállason pedig immár néhány éve, hogy a robogó mozdony fűtőrész végig, s a pompás vasuti indóház ormai emelkednek. — A kor szelleme változik, és megváltoztat magával együtt népeket, országokat, vidor zajgó várost alkotván a komor, büszke vadból — időnek jártával.

—i—u.

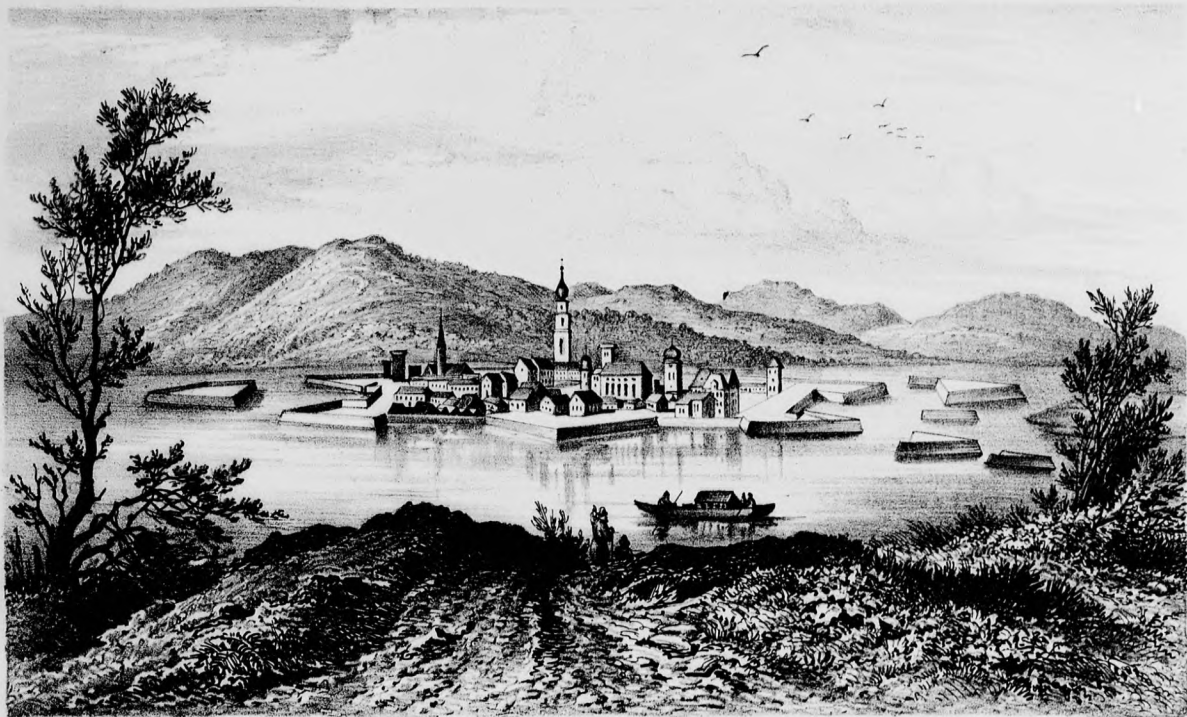
Palota a Sashegyen.

A budai Krisztinaváros és Tabán közelében, a Svábhegy és az öreg Gellért között emelkedik a jó vörös boráról híres Sashegy; alsóbb részeit jól mivel szőlőskertek koszorúzzák: míg tetején a sziklabércz mogorván bímul át Budára. E hegy 850 láb magas, és kopár meszes szirtretekéből áll; — alját szőlővel a mult században ültették be.

Történeti szempontból tekintve a Sashegyet: föltehetjük, hogy Budavárának régebbi ostromai alkalmával neki is kijutott a szerep; ezt bizonyítja azon több földhányás, és régi gyűjtelep helye, mely a bérez déli részén ma is föllelhető. Ezen sánczolatokból szórták egykor Budafalaira visszethzó gömbjeiket a bömbölő érc-csővek, fölvervén a komoran hallgató sziklá csendjét hatalmas dörgéseikkel. —

A háborus idők azonban lejártak, s most legfőlebb csak a zivatar rázza meg olykor a mogorva szirttetőket; s a szél zúgása veri föl az egyhangu csendet; szép verőfényes őszi napokon pedig a szüretelőők vig dalait vízshaua vad bérez falai.

Különben az egész hegy, különösen a gyér növényzeti tető néma, és zajtalan; látogatók sem jönnek ide oly nagy számmal, mint a Svábhegy kertje közé, vagy a Zugliget árnyas erdeibe. Legfőlebb szennvedélyes rovargyűjtők, lepkefogdosók, vagy a szép kilátás kedvelői

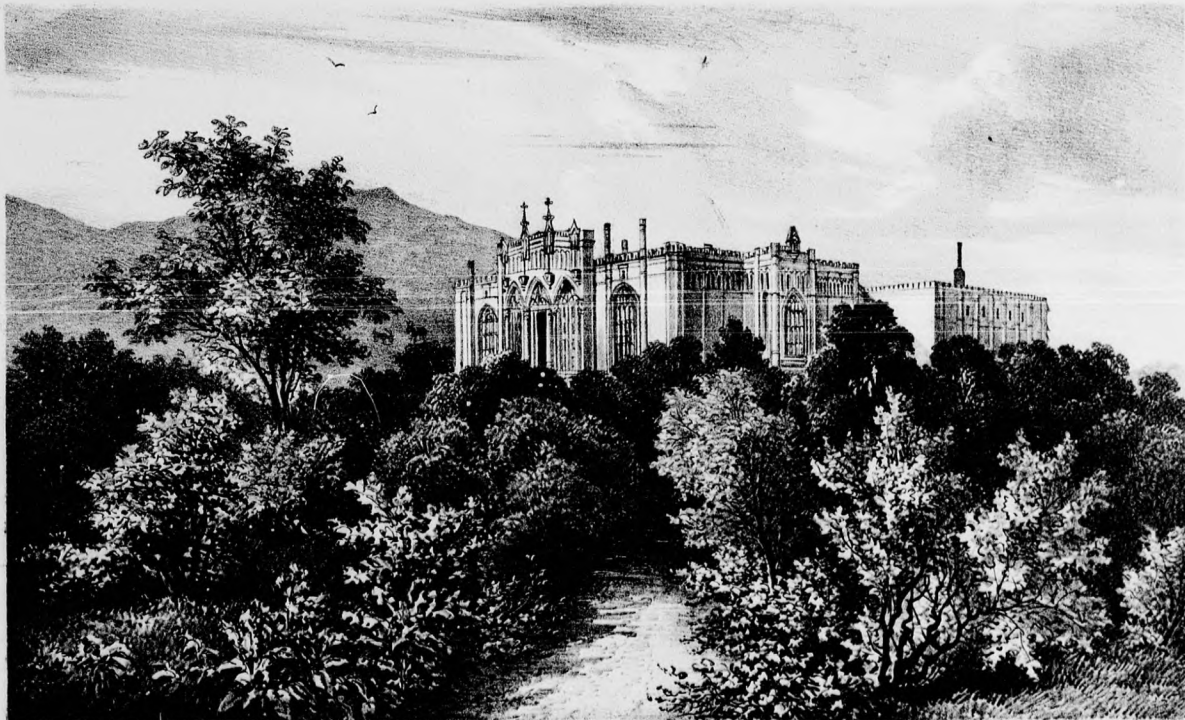
Győr 1613-ban, a régi krónika rajza szerint.

bolyongnak föl a Sashegy emelkedettebb részeire. — A kilátás innen valóban gyönyörű; egyfelől a gellérti erőd, másfelől a budai kalvária állnak: míg szemközt a régi vár; azon-

tul az ifju Pest látszik, az ifju Pesten túl pedig a mérhetlen síkság. —

Az 1842. évben a Sashegynek egész uratlan magaslátát a nagy tudományu, és köztisz-

teletű cs. k. rendőrségi tanácsos Weber János ur vevé meg azon szándékkal, hogy a puszta hegytetőt ékes ligetté varázsolja. — Miután az egész hegy legszebb pontját kiske-

Palota a Sashegyen.

melé a művelt izlésű tulajdonos; megkezdé 1845-ben azon gyönyörű palota építését, melyet képzünk ábrázol; palotának nevezzük e valóban remek kivitelű építményt, mert a villa nevet lealázónak találjuk rá nézve. — Az építést csak lassan haladhatott: miután tüneményes természeti akadályok kellett közdeni. Az építési anyagok a meredek sziklákon igen nehezen szállíthatóak föl. A pompás építmény 3 évi munkába került, míg nem végre 1848-ban teljesen készen lőn.

A mi fekvését, és építészeti modorát illeti: főhomlokzata Pesttel szemközt kelet felé néz; karsu oszlopait, s tornyocskáit szőlőindák fonják körül zöld levelekkel; az ablakok magasak, góth ivetűek; — szóval az egészen a legszebb góth építmény módjában képviselve, eszünkbe juttatván a regényes középkor gyönyörű várkastélyait, s a skóthoni zárdákat, melyek a bércezek közül oly méltóságosan tekintenek alá.

A palota homlokzatának megfelelő góth stílyban készült az annak belsejében lévő s 1853-ban ünnepélyesen beszeltet házi kápolna, merész boltozatával; a diszes főtér szintén ezen modort viseli magára; míg az épület lakosztályai a közhasználatra alkalmasabb polgári stílyban készültek. —

A palota környéke a talapzat mostoha-ságához képest elég kies; bámulni lehet: hogy a fáradhatlan szorgalom, és kitartás miként bírt kertet varázsolni e kopár kősziklára; ékes park vet itt árnyékot, ámbar a zivatar számtalanszor kitördeli a még gyengébb fiatal fákat, — de meg a vizben is nagy lévén itt a hiány: az ültetvények ápolása roppant gondot és fáradságot igényel. — Szépen jutalmazták azonban a nemes izlésű tulajdonost a már viruló, zöldelő fák, midőn árnyaik alól hivatalos gondjait kipihelve élvezi a gyönyörű kilátást.

—i—n.

Az erdélyi régi szokások és rendtartások,

az kik voltakak és multanak és ujak származásnak.

A vendégségekről.

A reggeli italt ekkép készítették: égett bort töltvén a tálba, a bort megmezezték, egy vagy két fűgét, vagy egynéhány szem malosa szőlőt tettek közébe, meggyújtották az égett bort, s úgy keverték a tálban kanállal, — azután megoltván a tüzet, iták a levét s a fűgét utána ették. A férfiak reggeli ital gyanánt jó és csipős ürmös bort is itának, s egészségeseget tartották; mert nem vala olyan paszomántos gyomrok, mint a mostaniaknak.

A régi igaz magyar étkek ezek voltak: tormával disznóláb; — káposzta tehénhussal, zsíros szalonával, vagy télben új disznólással; — tehénhús polycákkal, árpakásával; de abban soha azelőtt ezitromlevet nem facsartak; — tehénhús rizskásával és röstölt lével; — tyuk sültve, foglagymával cezzettel, szalonával borssal vagy héjalva, arra fölül szalonát perzeltetnek, s úgy töltötték a tálba, vagy héjalva és higan, abban darab szalonának és disznóhús; — bérbéshus spékkel vagy tárkonnyal vagy cezzettel, vörös hagymával, — ennél kedvesebb étke nem volt Telesi Mihálynak; — disznó, vagy tehénhús kaszálnéval; — ennél és a káposztánál magyar gyomorhoz illőbb étket nem tar-

tottak a régi magyarok. Nyulhust fekete lével, csukát tormával vagy szürke lével; vaját nem tettek semmi étkebe; hanem a kása középebe, mikor föladták az asztalhoz, vagy mikor kalácsot, lepényt, bélest sütöttek, abba, — vagy pedig pánkot, — noha inkább ették akkor az új olvasztott hájban forralt pánkot, mint a vajban sültet. A szalonna volt minden étkeknek jó izzó adó szerszáma.

Kristálypohárnak még hirtelen sem volt abban a régi időben. A fejedelem házában látam gyermekkoromban talán tizenkettőt, — azt mondták, akkor hozták Lengyelországból. Legelsőben anno 1686-ban hoztanak Erdélybe Németországból kristályokat. Én akkor Teley Mihály inasa voltam, gróf Apor István lévén tricesimarum arendator, megparancsolta volt mindentüvé a racionistáknak: ha valamelyik vámon valami új portékat hoznak a görögök, egyenesen küldjék hozzá. Circiter harminczig való kristályt hozván egy kereskedő ember, a kolosvári racionista Apor Istvánnak küldi, az árát megfizeti, a kristályokat titkon elviteti, aztán Teley Mihályt, Naláezi Istvánt és más úri embereket Fogarasban a maga szállására ebédre hívja. Megparancsolta, csak egy kristálypoharat, s az alábbvalót tegyék a pohárszéckbe. Leülvén az asztalhoz, azt a kristályt borral megtöltvén, bekéri, azt mondván: én ezt arra köszönném, a ki elfogadná, inná meg a borát, a kristályt tenné el magának. Erre mondá Teley Mihály: Hiában mesterkedel, koma; mert én bort, jól tudod, nem szoktam inni. (Bort nem ivott Teley Mihály, hanem vizet, azt megfőzték tisztán, azután meghűtötték jeges csöbörben, s úgy töltötték kicsiny fakartyában, s azt adták be inni, noha a bort szerette volna. Ugyan nagy barátság volt, mikor vagy egyszer bort ivott s megrészegetett. Részeg korában jobb csendesebb ember nem volt nálánál. Azt szerették volna inasokul, hogy minden nap részeg legyen.)

Apor István azt feleli: Én urkegyelmét nem kimádom; hanem azt, a ki töltés elveszi. Mondá Naláezi István: Hozza, édes komám! és megissza a bort, a pohárt kiadja a maga inasának. Az alatt más kristályt hoznak ki a belső házból, azt is borral megtöltvén, bekéri Apor István, mondván: a ki ezt a pohárt elveszi tőlem, igya meg a borát, tegye el a poharat. Akkor is újabb mondá Teley Mihály: Hiában mesterkedel, koma; mert nem iszom. Naláezi István elveszi a poharat, megissza a bort, kiadja a pohárt az inasának. A harmadik kristályt ismét kihozták, amazoknál szebbet, azt is bekéri Apor István, azt is szintugy elköszöni. Mondja Naláezi István: Hozza koma azt is elteszem én. Teley Mihály mondja: Azt, Isten engem úgy segejlen, nem; elég már a két kristály, add ide, koma, Apor István, megiszom. Megivá a bort, minékünk, inasoknak, kiadja a kristályt, azután rendre mind kihozik a kristályokat, mindenkor Teley Mihály fogadja el a köszönetet: megiván a bort, rendre mind kiadta a poharakat, s bevittük a vába, Teley Mihály szállására. Rettenetes ital volt az nap Apor István ur szállásán, úgy hogy senki lábán el nem mehetett haza; hanem hintájában vitték el. Most már egy nyomorult alávaló nemes ember is nem ihatik egyor edényből, mint kristálypohárból, noha a Reiner Márton, az akkori kolosvári hadnagy azt mondja vala: A

szegény Apor István asztalánál a jó bor ónkálánból is jó, nem csak az aranyos pohárból.

A két császár találkozása Villafrancában.

Julius 6-kán 9 órakor tartá Napoleon kísérete élén bevonulását Villafrancába. A császár legelő lovagolt pej paripáján, a mely őt az olaszországi hadjárat ütközeteiben folytonosan hordozá; az uralkodó tagjait hadiestparanesnoki egyenruha fűdi. Utána következnek a sereg fővezérei: táborszernagy Vaillant, tábornok Martimprey stb. és a testőrségi kíséret. Az egész lovascsapat sebes lépésekkel a villafranci főtérre törekszik. Egy nyargonziszt vágatva közeleg a veronai kapu felől jelentve az austriai császár Ő Felseége közeledének híret a francziák uralkodójának. Erre a lovasok még sebesebben előre iramlának, a főtértől mintegy 1600 lépésnyire, — s itt találkoztak a két császár.

A mint közel voltak egymáshoz, Napoleon Ferenc József császár Ő Felsegének kezét nyújtott, melyet az elfogadott s szívélyesen megrázott. Erre visszanyargaltak a városba, Napoleon jobbról, Császár Ő Felsege balról.

Az osztrák uralkodó kísérei Hess táborszernagy és nyargonziszt-tisztjei voltak. A császár lovas tábornoki egyenruhát viselt, rendjelek- és disztiményekkel. — A város főutcáján fekvő egyik legszebb ház — Carlo Quadini Morelli háza — volt a két császár összejövetelének színhelye. A találkozási terem egyszerűen van ugyan butorozva, de kényelmesen, a bútorok színe zöld. — A terem közepén zöld szőnyeggel borított asztal áll, rajta egy márvány virágtartó edény, illatos fris virágokkal.

Ez asztal mellett ülve tanácskoztak Ő Felsegeik egy óránál tovább magukban. Senkise volt tanuja beszélgetésüknek; halandó nem tudja egymás közt mit végeztek.

Erre kiléptek a tanácsozási teremből a tábornok kíséret közé, hol a bemutatások következtek.

Majd kedélyes reggelizés után elvált egymástól a két uralkodó: ausztriai császár Ő Felsege verona, Napoleon pedig vallengioi főhadiszállására térven vissza 11 óra tájban.

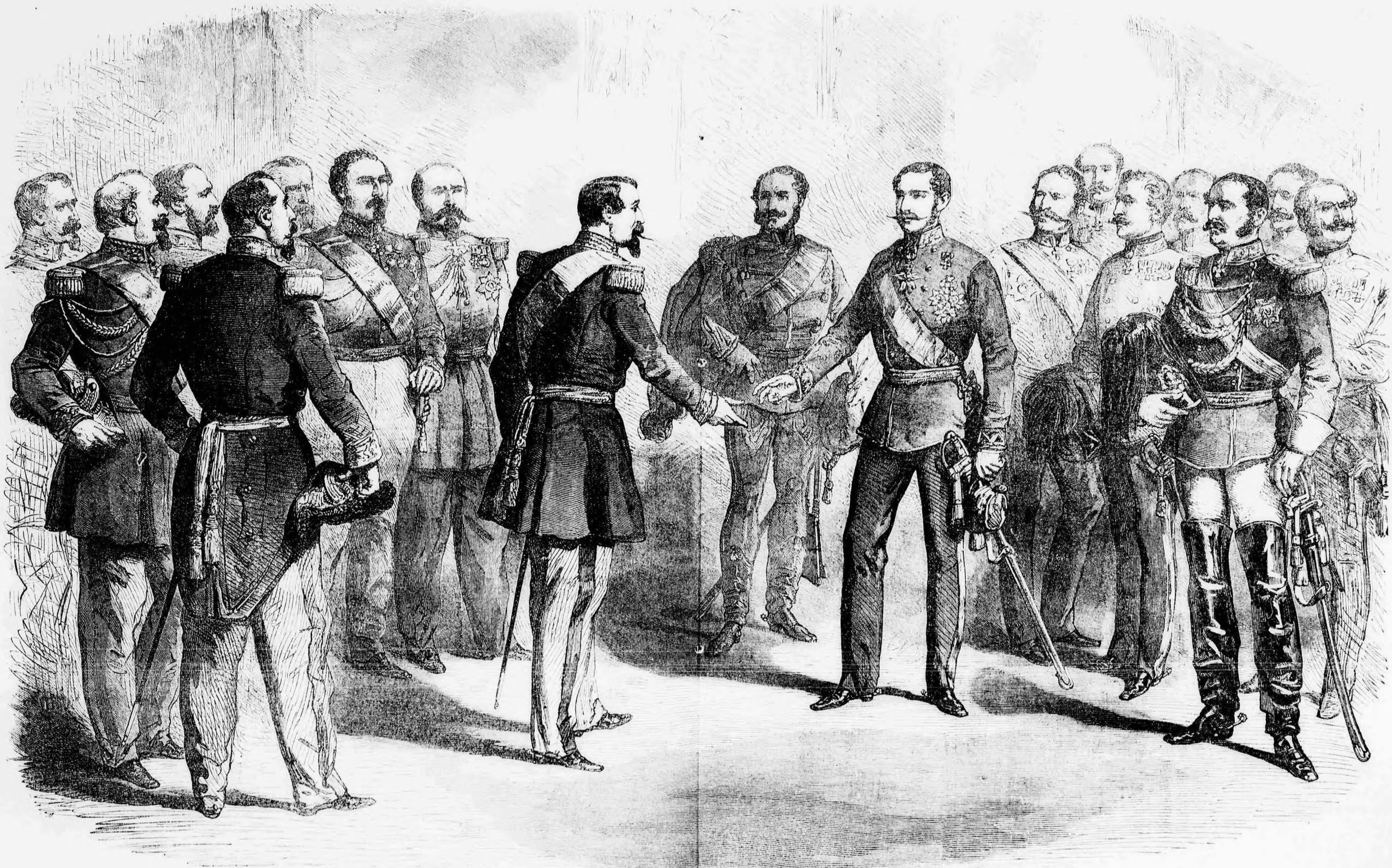
—i—n.

Természettan.

Manua Loa vulkán a Hawaii szigeten.

Lapunk második számában közöltünk egy érdekes cikket a legújabbban előfordult vulkánikus tünceményekről; e cikkből meg volt már említve a Manua Loa vulkán is; most e tűzhányó kitöréséről újabb részletes tudósítások fektésznek előttünk, nem mulasztjuk tehát el azokat olvasóinkkal közleni.

Márczius 10-dikén a leomló lávafolyamok legnagyobbika — miután a szigeten 40 angol mérföldnyit tért keresztül özönlött — beleszakadt a tenger habjaiba. Épen éjjel volt, midőn a szegény parti lakosokat a borzasztó sustorok, zúgás, melyet az izzó lávátömegnek a hideg hullámokba való ömlése s az azokkal összevegyülése okozott, fölkölté álmaikból. Alig volt menekülni idejük, — sőt nehány ház, mely

CSÁSZÁRI TALÁLKOZÁS VILLAFRANCÁBAN.

a lávafolyam utjába esett, elsodortatott az izzó tömeg által, — mielőtt lakói a veszélyt észrevehették volna.

S még ezzel nem volt vége a kitérésnek; a kráter folyását szórta forró tartalékát, a hegy egyremást füstölt, zúgott, rengett. Egy merész, európaiakból álló társaság fölkiűdte magát a dühöngő vulkán teteje felé, s e társaság tagjainak egyike, a szemmelátó tanu, küldé aztán világrészünkbe ez előttünk fekvő tudósítást.

„Mídon a Hawaii szigethez közeledünk — hangzik az értesítő levele — már messziről látuk a hajó fűdélzetéről a világító tűzhányót, mely mint nagy vörös csillag sugárzája be rémes lángjával az ég és tenger sötétségét. — A hullámok a sziget partjától kezdve mérhetlen távolságra haragos-veres tűzzsalag huzódott végig, mintha a tenger meggyuladt volna. Pénteken partra szálltunk; az nap kipihentük magunkat, s megtevők a hegymászási utra való előkészületeket, miután a tűzhányó működése közelről megismerésének eszméje egyik vakmerő kalandor-utitársunk agyában megvillant, s a vállalkozó társaság megalakult.

Szombaton jóval hajnal előtt megindulánk. A mint a hegy tövét borító erdőségből kiértünk: dicső látvány tárult szemünk elé. A bérc torkából kilövellő lángszarv 25 angol mértföldnyi távolban cikázott tőlünk magasan a hegy tetején. A vérpiros fényű lángok szédítő magasságra csapkodtak az ég felé; a tűzszlop legtetésén füsttömeget emeltek a szelek, úgy, hogy tőle az ég föléb egészen el-sötétült. — Néha, néha a mint egy izzó kő, vagy érezdarabot böffentett ki a bérc torka, s az a lökés erejénél fogva, magasan felszállott: a füstföhök közül szikrázó tüzes alakjával, mint egy éjjel szétpattanó bomba messze kiváglott.

Nem sokára folytattuk utunkat, s egy Vacco nevű hegymezőre értünk, mely rendszeren patakokkal, tavakkal szokott sok helyütt elborítva lenni: most azonban egészen száraz volt. Innét utazásunk kifáradt, hőségben elitkadtt lovainkat visszaküldtük, hogy utunkat a bérc meredekibb részén gyalog folytassuk; öt angol mértföldnyire egy nagy hegyi folyam óriási medre tátongott előttünk, de jelenleg egészen üresen, fenekén óriási kiszáradott sziklarepedésekkel. Az éjert e helyen töltöttük el. Az éjszaka rögtön oly váratlan hideg lett, hogy reggelre egy a repedések egyikébe szorult tavacska vizét fél láb vastagságú jég-tábla borította. — A tengerszint fölött 8000 lábnyi magasan állottunk; de fölébb! menjünk már most egyenesen a kráter felé! A mindinkább ritkuló lég jobban-jobban nehezíti léleketvételünket. Azonban mi azért csak haladtunk folytonosan; a vegetáció alig állott már egyegy itt-ott lézengő törpe bokrocskából, melynek satnya, száraz levelkét meg-meglengette néha a szellő; majd a satnya cserjék is elmaradtak, nem volt semmi élő körülöttünk, mindenütt csak az érzéketlen szikladarabok. Egy mért nem igen régi, talán az 1847-ki kitérésből származott — láváretegére értünk, s ha visszaillesztünk: alattunk láttuk az egész utat hosszában, melyen idáig elhaladtunk; lenn pedig, a mint a tengerbe omoló lávafolyam fölforgett a izzással a hullámokat: tisztán láthatunk a forrongást. Most fölmásztunk egy szirtesúcsra mely a krátertől már csak háromnegyed órá-

nyira fekvött; itt éjjeljeztünk. A tűztorok működését innen már jól észleltettük. A lávakökés az éj folytán megszűnt: de a hegynek mind a két nyílásán vastag oszlopokban tödült kifelé a forró, fekete füst; még pedig oly iszonyu morajjal, mintha folytonosan több batteria ostromágyu dörgött volna. A mint a kráter oldalán még föléb mentünk: lábaink alatt e yos szirtheadékokon oly forró gőz ömlött fölfelé: hogy kávébrikjeinket e gőzrepedékek egyikére rakva — reggelinket így forraltuk föl.

A tűzhányónak két főtorca van, melyek egymástól mintegy 1500 lábnyi távolságra fekszenek, 150 láb magas kövesült lávakúp tetején. — Szerencsére erős szél kerekett, s a forró füstszlopot délre verte; mi tehát az északi oldalra kerültünk, s ott egészen a kráter közélébe juthatánk. Borzasztó látványunk valánk tanu, mídon egy az égő torokhoz egészen közel fekvő nyíláson letekintettünk. Lenn a sötét üregben vad dőbörgés zúgott, a forrongó anyagok hánykodását, az izzó lávamasszát tisztán kivehettük; — egy oldalnyílás is látszott délkelet felől, melynek kapuján a láva vastag sűrű tömegekben hömpölygött kifelé, lomha hullámzással a hegynek alsó részére, hogy alant a sziget partjánál kihűtte forróságát a tengerhabokban. — Társaságunk legmerészebb tagja 20 lábnyira lemaszott a kráter torkába, s ott egy kiálló szirtdarabra guggolva, bámult le az iszonyu mélységben ropogó, pöfögő lávaolvadéokra, míg a folyton tödülő gőzök melegségét s a füst fojtó szagát tovább nem állhatva, kényszerült elhagyni rettenetes helyét, hogy közöttünk újra élvezze a jó híg levegőt, melynek lélekezése azonban itt fenn, az irtózatoss magasságban, szintén nehézséggel járt.

Egy harmadik kisebb kráterre is találtunk, melynek aljában a nagy hegyi folyónak forrása volt, 8—10,000 lábnyi magasan. A mint innen oldalalag haladtunk: a leomló lávafolyamnak egy földalatti utját vetők észre, melybe fönt nagy zuhogással be- és alant a hegy közepénél valamivel föléb ismét kiömlött. E láva-alagut tetejében háltunk, s bár a szikla volt vagy 50 lábnyi vastag: a láva izzósága mégis langymeleggét tette.

Szerettünk volna még tovább vizsgálni, de éhség, s főleg vízhiány miatt kénytelenek voltunk másnap reggel visszaindulásra határozni magunkat. Néhol az ezen kitérés elején kiömlött lávafolyamon kellett áthatolnunk, mely több helyütt elég forrósággal bírt még arra: hogy eszmáink talpát megégesse. Majd a most omoló tűzfolyamhoz értünk. Ritka látvány volt ez! Valódi lávahabokat pillantánk meg, melyek egyes kiálló szirtszalagnál magasra föltohultak; s mintegy tajtékot képeztek. Gyakran láttunk lábakat alatt vékony szirtrepedéseket, melyekbe ha átlépésünkkor lepillantánk: láttuk mint iramlak a lávapatak sebesen lefelé, itt-ott csörgetegeket képezve, mint valami kis virágos mezőn folydogáló esernyel.

Általában annyi változatos jelenetek valánk tanu élvezetes kirándulásunkban: mennyit ily rövid idő alatt társaságunknak egy tagja sem látott.

A következő napon egy másik lávafolyam mentében haladtunk a hegy töve felé; e folyam néhol meredek sziklafalakra zuhogott alá egész Niagara-tüzeséseket képezve; a merre ment, a szép zöld erdőket mint elégeté; majd egy-

szerre egy sötét földnyílásba omlott alá, — s honnantul fogva futását föl sem is leltük. — Este felé végre szerencsésen a parthoz érkeztünk, hol kíváncsi kérdésekkel halmozának el bennünket hajón maradt társaink.

Eddig az érdekes tudósítás. Később a sziget mellett járó hajósok látták az utazónak által említtet harmadik kisebb krátert is mint teljes mértékben működésben lévő.

A Hawaiiól nem messze eső szigetek egyikén szintén működött a tavasszal egy Hilo nevű tűzhányóhegy, mely hihetőleg összekötetésben áll a Manua Loával, miután bennszülöttek állítása szerint azzal mindig egy időben szoktak volt kitörni.

—i—n.

A hajdani Buda.

Bővebb magyarázatul az első számunkban közölt képhez, még következő adatokat mondunk el Buda-Pest múltjáról.

Buda-Pest, mint Béza János írja: 1664-ben hat főreszből állt, a török uralom előtt, részben azalatt is.

a) A kir. palotárs, mely egy mély és széles sáncz által volt elválasztva; a

b) Felső-város, vagy mai vár, melyel a kir. várt remek építészeti hid kapcsolta össze.

c) A Sz.-Gellért felé vonuló T a b á n vagy Szerb-város, mely utóbbi nevet a benn Zsigmond korában megtelepedett szerbektől nyerte. Ezen városrészen volt a szerbek igen szép egyháza, melyet Brankovics György építtetett, s ezen szerb-fejedelem palotája is. (Ott hol ma az arany oroszánhoz címzett vendéglő van).

d) A Mustafa basa (a 16-ik század vége felé) által erős fallal körülvett Vizi- vagy Zsidó-város.

e) Az Ujtelep, mely alapítójától Nagylajostól sz. kir. városi kiváltságokat nyert. Itt volt a vaskerítés által körülvett lég-vagy frispalota, hol Forgách Balázs halálosan megsebesítette a trónbitorló 2-ik Károlyt.

Ezen városrészt kapcsolatban volt az úgynevezett Sz.-Háromság-várossal, mely forum Geysaenek is nevezetett s külön tanácsosal bírt. — Itt volt a mai eszárzfürdő közélében a Sz.-Háromság-egyház s a jeruzsálemi Sz.-János lovagrend (Hospitalariusok) palotája s kóroháza.

Jakabfalva az Ujtelep déli részén volt és Budához tartozott. Ezen városrészen emelkedett a Duna partján a Sz.-Lászar-egyház, hova az előkelő lefejezettek temetettek.

A Szent-Gellért hegye mögött Erzsébetfalva s Logodfalva terültek el. Az előbbi a sz. Erzsébet (II. Endre leánya) színteletere emelt egyháztól nyerte nevét.

Nyék falu, mely a mai katonai temető helyén volt, az esztergomi érsek sajátja vala.

A királyi kertek a mai Horvát-kertig nyultak le.

P e s t r e a Vizivárosból hid vezetett által.

A Felső-városnak 3 kapuja volt.

a) A Sz.-Jánoskapu a közélében lévő Sz.-János-egyházról nyerte nevét, s a török uralom alatt vizi- vagy konstantinápolyi-kapuk (Ova Stambuli) nevezetett.

b) A Szombati, törökök által bécsi-kapu.

e) Zsidó-kapu a véle szemközt levő zsidó-temetővel. Ez a török uralom alatt Székes-Fehérvári-kapunak nevezetett.

A kerített Alsóvárosnak szintén 3 kapuja volt.

a) A kakas-kapu (chocos kapu) a Duma felé.

b) A temetőkapu (Mefarlik kapu) mely a mai császárfürdőnél kissé alább egy dombon s az az alatt volt mozzlim-temetőhöz vezetett. — Ezen dombon látható maiglan is az ódon kápolna, melyben Kalaji Kozli (Ali a 17. budai basa, kit a török hagyomány Gül Babának a rózsák atyjának nevez (1585) van eltemetve.

c) Az új kapu (Jeni kapusi).

Főtérek voltak:

a) A Főtér.

b) Sz.-György-tér.

c) Mária-tér.

d) Sz.-János-tér.

e) Magdolna-tér, melynek a hasonnevű egyháztól nyerték nevüket.

f) A Zsidótér, a zsidókapu közelében.

Fütelek:

a) Mindszentutca, mai a disztér felső része.

b) Olaszutca, most Uri-utca.

c) Szent-Pál-utca most Uri-utca.

d) Ötvös-utca, mely az Albert korában a német polgárok által megölt bírótól nyerte nevét, most Fortuna-utca.

e) Zsidó-utca, most Bécsi-utca.

Egyházak:

a) A magyar plébánia-templom byzanti stílusban, Mária-Magdolna tiszteletére.

b) A német plébánia, s mellette

c) a Sz.-László-egyház.

d) A Dominikanus-egyház a mai kinestári épület északi része helyén.

e) Az olasz egyház.

f) a Pál-rend egyháza a mai Uri-utczában.

g) A Sz.-Mihály-egyház, a mai városház közelében.

h) A János-egyház, a mai helyőrségi egyház helyén, melynek sərboltjában volt eltemetve IV. Endre az utolsó Árpád-kázi király.

A török uralom alatt az egyházak mecsetekké változtattak át, a Felsővárosban is ugyannyi mecset volt.

Ugymint:

A Felsővárosban:

a) A császári palota (serailit.)

b) az új (jeni)

c) a régi (eski)

d) a basa (pasa)

e) az óra (Saal) s

f) a győzelem (fett) mecset.

Az Alsóvárosban:

a) A talp (tabán)

b) vizi (Sju)

c) a Joighun pasa vagy solyom

d) a Mustafa

e) a Hadzsi-Achmet-mecsetek, melyek a hasonnevű barátok által építettek, és

f) a bucsujárat (mataf) mecset.

Pesten négy mecset volt, melyek közül a legnagyobbik a bástya közelében a mai lövész-utca végén emelkedett.

Budán:

A basa-lak a mai főhadikormányzó épület helyén állt.

A Konth-palota a volt kinestári elnöki épület helyén emelkedett.

A Szapolyay-palota, melyben lakott Verbőczy is, a helytartósági épület új része helyén volt.

A császárfürdő közelében lévő derviszzárdat Jahjapasazáde Muhamed a harmadik budai basa 1543—1548) építette.

Ezen derviszzárdról, a császárfürdőről, s török temetőről máskor lesz szó lapunkban.

Nemzeti színház.

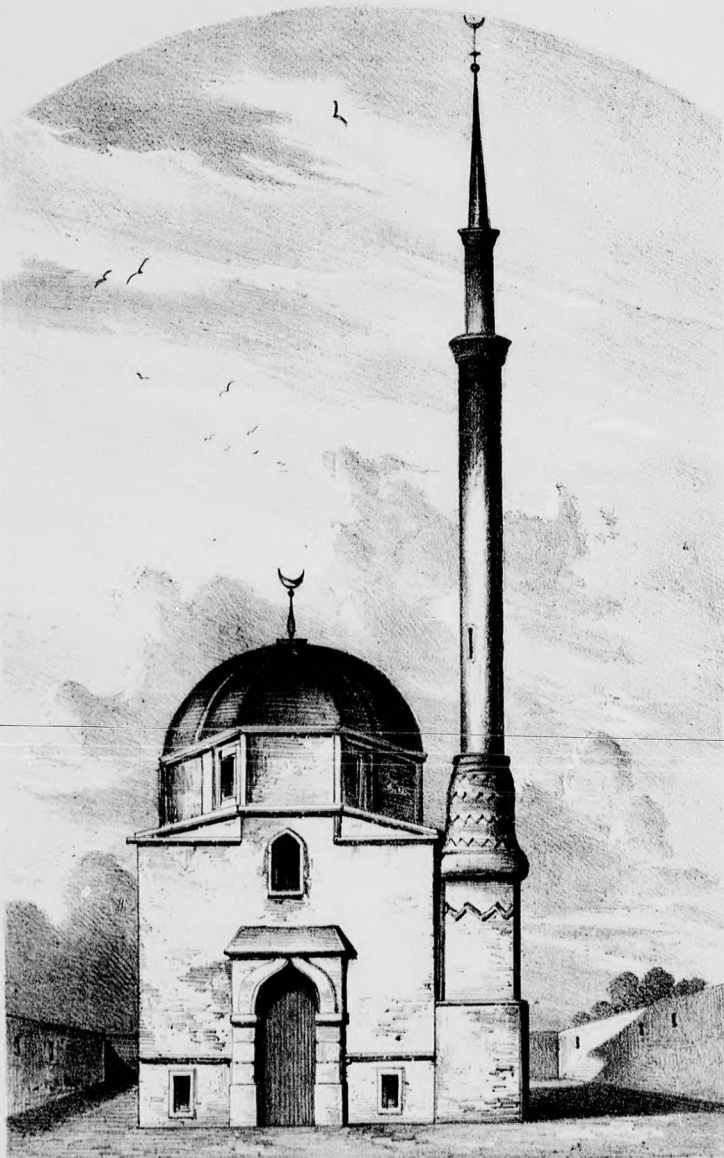
E héten Mizsey Mari kisasszonynak első színi fellépése élénkíté meg a nemzeti színházat, mely minden zugában megtelt, s a nagy közönség ünnepies kegyelettel várta első kísérletét azon fiatal hölgynek, ki saját kiképzetése végett már másodszer utazott külföldre.

Daczára annak, hogy csak két próba után lépett föl a kisasszony, s a hangszerek nevezetesen magasban vannak hangolva, mint a zongora, hol ismétlési gyakorlatait folytató, az első kísérletek nehézségei mellett amnyi sikerrel énekelt, és játszott, hogy a közönség várakozását föllülta.

Nem lehet földatunk, egy ilyen fellépésnél mértéket használni, de annyit elmondhatunk, hogy a szép tehetségen és ének-képzettségen kívül anynyi otthonosságot tapasztalánk, mennyit rendes színházi tagjainktól sem igen követeltünk volna.

Ma is tapasztalánk, hogy közönségünk a szeretet aggodásával csűng színházunk ügyén, mert a kisasszony fellépésének sikerében a színházi érdekén kívül a magyar hölgy iránti vonalmat is kiténteté, és a sikerben saját tehetségeink hivattóságának és szorgalmának is örvendett.

Figyelemmel kísérendjük e gazdag tehetséget, s a nehéz pályán szerencsét kívánunk neki.

Külföld.

* „Bombay Times“ közli azon hírt, hogy a persa kormány 50 perca ifut szállíndózik még a nyár folytatán Párisba küldeni saját költségén, hogy a művészetekben, de különösen az újabb hadtani tudományokban kellőleg kiképezdék magokat, s terjeszszék Párisban Európa civilizáltját mint leendő államférfiak, és harcoljanak mint hadvezérek.

* A Lütichi fegyvergyárak egyik legnagyobbikában tűz ütött ki, s a veszély oly gyorsan terjedt a gyulékony anyagok és dühöngő szélvész által elősegítve: hogy rövid félóra múlva az egész gyárépület lángban állott. Nyolczszáz darab kész fegyver, és több millió értékű felhalmozott puska-agy-tömeg volt az elégett épületben, a mi szintén elhamvadt.

* Amerika egyik városában Sz. Louisban él egy hirdett léghajós, névszerint Wise; számtalan nyaktörő levegőt utat tett ő már s mindig szerencsésen; mostanában az a vakmerő ötlete támadt: hogy Európába át-léghajózzon. Merész gondolat, azonban nem lehetetlen hogy sikerüljön fog-e?

* Wise ur léghajózási terve még csak terv, de a mit most elmondandók vagyunk: az tény, még pedig szinte egy bátor amerikai yankee által végrehajvta. Mstr. Blouin a a Niagara-zuhatag fölött egy szál erősen kifeszített kötelet vonatolt végig a canadai oldalról az egyesült állami partokra. E kötélen ment ő aztán át a víz fölött 5—6 ölnyi magasban tömötlen sokaság bámulása közben, még pedig 17 és 1/2 percnyi időköz alatt. A folyam közepén horgonyozott egy angol gőzös: „The maid of West“ (Nyugot leánya) a gőzös árbo-czáról egy felmászott matróz pohár cognac-kal kínálá a meg kötélfőrl Blouin urat, ki a polarat elfogadá, kiírítván a barátosság matróz egészségéért, a két parton álló néptömeg viharos taps köz, s azzal folytatta tovább merész útját. Majd a canadai partról ismét visszajött ugyancsak a kötélszálon az egyesült állami részre, s ezután már csak 12 percnyi időközök lefolyása alatt, a mi a Niagara szélességét tekintve vége: igen csekély idő. — Ez már aztán igazán amekai bravúr! —

* Az északra utazóknak. E kiállhatlan hőségben nem volna rossz néhány órára Kamesatkában teremni, vagy ha nem épen Kamesatkában is, legalább az europai hűvösebb északi tartományok valamelyikében. A kinek pénze van ily kéjuzatást tenni, most könnyű módja lehet benne, miután Hamburgból folytonosan több gőzös kel utra hetenként Szent-Pétervárra, Helsingforsra és Stockholm felé. Nevezetesen Sz. Pétervárra a Neva és Trave, Stockholmra Estad és Calmar, Helsingforsba pedig Reval és Kattegat nevű speed gőzösök indulnak bizonyos előremeghatározott napokon.

* Julius 7-kén lepezék le Szent-Pétervártól a nagyszerű szobrot, melyet Sándor czár felségsé atyja Miklós czár emlékére készített. A szobor 750,000 ezüst rubelbe került, gondolni lehet tehát e roppant árból annak nagyszerűségét. —

A szobormű alja vörös gránit, középe szürke porphy, föle pedig fehér márványból készült. Négy szögletén a Vallás, Igazság, Bölcsesség, és Erő-bronz-szobrai állanak. Az oszlop alján több bazrelief van, a czáruralkodásának nevezetes jeleinél ábrázolván. Az egész óriási mű Mondferrand szobor művésztvere után készült. —

* Az osztrák utasszállító gőzösök járása, melyek az adriai tenger lezárólása ideje alatt Triestben vesztegeltek — újra megkezdődött. Alexandria felé az első gőzös már elindult, s ezt követni fogják a többiek is, minden az előtti irányba, és kikötőnkbe. —

* Humboldt Sándornak nemcsak Párisban, de Berlinben is emléket szándékoznak állítani. Berlinben a városi tanács állt élére a dolgnak: ebből remélhető tehát, hogy az mielőbb valósulni is fog. —

* Néhány nappal ezelőtt halt meg Párisban az invalidusoknál egy hőggy ki tisztai ranggal bírt. A nő neve Duchemin Angolika; atyja, testvérei katonák voltak, ő is a táborban született, nevelkedett, ebből következtethetni harcias jellemét. A 24. gyalog ezredbe 1792-ben Casabianca tábornok által neműnek dacára is bevétetett, s erre ő magát több hadjáraton keresztül tökéletesen méltónak is mutatta. Sőt fokozott elöljáróként is érdemesnek találattott, bátor és rendezető viselkedési foga. Azonban végét vetett e kalandos nő bravour-teljes katonai pályájának Kalvi

ostroma, a mikor is ő, mint a vár egyik legbuzgóbb védje, ugyancsak süttögette a 18 fontost a bástyafokról az ellenség sora közé, de egy golyó erősen megsebesíté a hős nőt, s e sebe következtében többé esatásikra nem is léphetett, hanem a párisi sérvvitézek palotájában tölté változatos életnek egyhangu végidejét, — büszkén mutogatván a mellén függő Szentilonai rendjelet. — A magentai esatánál is találkozott két nő, — mindegyik a zuáv ezredék markotányosnői közül — ki magát érdemeset tette vitéz viselése következtében kapott sebei által III. Napoleonnak a kiraveglai főhadiszállásról személyesen küldött két érdemkeresztjére. —

* A solferinói esata nagyszerűségéről fogalmat ad egy francia tüzéségi tisztnek azon hitelen bebizonyított, tapasztalaton alapuló állítása: miszerint 12 és 2 óra között osztrák és francia részről oly hevesen folyt a tüzelés, hogy minden perzeben tartván vége 60 ágyulós történt. A tiszt óráját kezében tartván észléd az egyre másra döngő lövecsket. —

* Angliában Wroxteterban a római régiségek ásátását szakadatlanul folytatják. Legújabbban egy fűrdőszobára találtak, melyben több nagy érczűt fedűtt, azon nemből, melyely a római nők fürteiket fűltűzni szokták. A szomszéd teremben pedig két esontvárra akadtak, mellettük több arany ékszer, és ezüst pénz hevert. — A padlat-mozaiok többnyire szét voltak tördelődve.

Vidék.

* Veszprém vidékén újra feltűnnek a gi régi rablási merényletek. Nevezetesen legközelebb éjjel több keosi támadattott meg a Bakony erdeiből előugró fegyveres emberek által, s csak miután az utasok pénzüktől megfosztattak — bocsáttattak szabadon, még ráadásul jól meg is ütlegettven.

* A mindszinti szerencsétlen égerséről a B. H.-nak írják: a tűz 15-kén a delűtáni órákban ütött ki egy kovácsnak házában; a dühöngő szélvész gyorsan elősegíté a lángok pusztítását, ugy hogy csakhamar 90 lakláz hevert habuban, s 160 család marad kenyér nélkül. A A kárt 76,000 fra tehetni. —

* Aradtól néhány órányira esik a kerűlősi major. Az idevaló árendás békésen beszélgetett f. h. 23-kén este vacsorázás közben barátaival, midőn egyszerre fegyverrel ellátott betyár rohant be. A háziak védelmezték magokat, s a betyárt sikerűlt is a szobából kiszorítaniok. Erre azonban kívülről nagy lár-mával a rabló társai újra ostromolni kezdék a zárt ajtó, be is törék, s a szobába rohantak. Itt heves küzdelem fejlett ki; a házigazda lövés által földre terítettett, egyik vendég agyon-tűtetett, a másikat pedig halálosan mellbe lötték. Erre a rablók a háznál talált pénz magokhoz vevén, kocsikra ülve a tett színhelyéről elhajattak. A eseléség állítása szerint mintegy 10—12-en lehettek mind jól fölfegyverkezve.

* Örömmel sietünk a „Kol. közlőny“ után olvasóinkkal azon hírt tudatni: hogy az erdélyi muzeum alapszabályai legfelsőbb helyen csakugyan véglegesen megerősítetttek. Minden hazafi és tudománybarát örömmel olvasandja ez értesítést, mely hogy megvalósult: leginkább a nemeskeblű, minden szép és jó ügyet pártoló Gróf Mikó Imre önfeláldozó fáradozásainak köszönhető. — Éltesse az Isten Erdély Széchenyijét!

* Mióta a miskolczi vasutvonallal megnyitattott: a már 25 évtől fogva fennállott pest-epersje gyorskocsizási szállító intézet megszűnt, — mint ez a legtöbb efféle vállalatnál is történni fog: mielőtt a még tervben lévő

vasutvonallal elkészülnek, s a közlekedést minden nevezetesebb ponttal fűntartják. — Tokajtól azonban mégis járnak a gyorskocsik Eperjesre, Kassa megérintésével.

* Mindenfelől szerencsétlen tüzesetekről érkeznek a tudósítások; a nyári évszakban pedig a tűz kétszeres csapás: mert nem csak lakóházat teszi semmivé a szegény földmívelőnek, de keresves keresményét, évi munkájának eredményét: a fölhalmozott gabna-asztagokat is elhamvasztja. Sajnosan tapasztalták ezt Mernye, somogyemei helyesg lakosai, kik közül 21 család akaszthatja nyakába a koldustarisznyát, a mult hetekben kiűtött szerencsétlen tüzveszély következtében.

Biharmegyében Kis-Váradon szintén 25 ház hamvadt el, s e tűz alkalmával fájdalom két emberélet is esett áldozatul: egy férfi, kit a leszakadó tüzes gerendák süttottak halálra, s egy kis leány, ki a nagy füstben megfuladt.

Méltán panaszkodik a P. U. levelezője, a meryei tüzesetet megemlítvén: hogy népünk, kivált a somogyi, a biztosítás hasznos voltát nem képes látni, ugy okoskodván, hogyha a biztosításra szánt összeget összerakja: netalán történő szerencsétlenség esetre maga erején is fölépitheti házat. De hátha a tüzesetek gyakoriak, mint mostanában is? Aztán meg az a pénz-félrerakás, bizony nehéz dolog, kivált tél vége felé, mikor már elfogy a somogyi ember öntermesztett bora, a kocsmaczigér meg olyan esásban integoti, hivatgatja a szomjazó földit. — Hiába, a kit az isten el akar vesztieni: előbb eszté veszi el!

* Moórón egy teljes életében különöz embert emeltet el a napokban. Igen öreg volt már a jámbor, készült is a halálra, azt esodálatosan előre megérezvén, oly annyira, hogy kimulása előtt több, mint két hónappal, midőn még tökéletes egészségös volt, koporsóját elkészíteté, halotti szemfűdőtjét megvarratta, s lakószobájában akarát tartani; mely különös szándékáról környezői csak nagy nehezen bírták őt lebeszélni. — Fölvitette tehát koporsóját a padlásra, azonban nem sokára csakugyan ismét le kellett azt hozni: hogy a kiszenvedett öregget befektették.

* A mult hó 24-én dühöngött jégvihar, mint irtuk, a termékeny Fehérmegye nagy részét tönkre tette. Most részletesb tudósításokból olvassuk: hogy főleg Kajászó-Szent-Péter, Csákvár, Csák-Berény, Sukoró, Velence, Pákoz, Boglár szenvedtek legtöbbet. — A jég tyúktójánsnál nagyobb darabokban hullott; — a madarak agyonveretve heverték a mezőkön, tarlókön, a még le nem arattott zabok között; a munkások, vagy utasok, kiket a vihar a szabadban ért utól: megdagadt fölvel, eltörzített orozával szállongottak a zivatart multává a falukba, hol a szegény földmívelő nép jayveszékését, kárvallása fölötti szomorúságát toll leírni képtelen. — Több szép természet kecsgető szőlőhegy, ezek közt a jó boráról nevezetes váli is megpaskoltattott a jég által.

Vegyes közlemények.

* Természettudomány. Az idei nyár forróságáról, a kiállhatlan, rekkenő hőségéről mindenütt panaszkodnak. — A tudomá-

nyos észlelet is azt bizonyítja, hogy már csaknem egy századvétől fogva tulajdonítható leginkább hogy messze északi tájakon: mint Sz. Pétervár, Hamburg stb. kiütött a cholera; utóbbi helyen a kikötőt is elzárták: nehogy a ragály tovább terjedjen. — A greenwichi csilagda Fahrenheit szerinti hővmérője 94 fokot mutatott a mult hó közepén; ily magasságot csak 96 évvel ezelőtt érvény el, akkor sem egészen: mert egy fokkal kevesebb volt a hőség maximumának idején is. Az 1808-iki szintén igen forró nyáron 88 fokra hágott, ugy szinte 1825 és 1843-ban is; most azonban még 6 fokkal nagyobb volt a hőség. —

* **Törvénykezés.** A híres alföldi betyár Róza Sándor halálélete legfelsőbb helyen 20 évi várfogságra módosított. Az elítelt Kufsteinba vitetett, hogy ott hűntetését kiállja.

* **Zenészet.** A belgiumi kormány egy nagy énekkompozíció szerzésével bízta meg az ottani zeneszerzők legjelesbikét, mely énekmű a legközelebbi Szeptemberben tartandó néptünnepen fog legelőször énekelteni 1500 működő torok által a brüsseli főtéren.

* **Zenészet.** Párisban a császár nevenapján — Aug. 15-kén nagy operaszínházban egy új nagyszerű kantate fog színré kerülni. Szerzője a szintén belga származású Gevaerts, kit e mű teremtésére a francia kormány szőlített föl.

* **Színészet.** Berlinben egy „Gépész” című szindarab nyújtott be a városi színház igazgatójához, melyet prózai czimével ellenkezőleg igen jól sikerült költői-műnek állítanak, s nagy sikert jósolnak adatásához.

* **Oriás gőzös.** „Great Gastern” óriás gőzöst készítenek Angolországban, melynek elkészítésével egész serege dolgozik a munkásoknak; a mi nem is csoda, mert szept. 4-re késznek kell lenni, ellenkező esetben az építő Russel Scot minden egy hétre 10,000 font sterling büntetést fizet. A hajó födele már kész, valamint a kötelek is, melyek 70 tonna kender és 30 tonna sodronyból fonyattak. A horgonyok, száma 16, egy tonna nehézségtől egész 7 tonnáig terjednek; a fő horgony 25 tonna nehéz. A hajó eleje háromszoros vasfóddel van ellátva, mely 8000 négyzetláb kiterjedésű, 120 láb hosszú. 300—400 embernek meghelytli szolgál. A hajó négy kevesebb mint 12,000 lóerőre készült, ezen felül vitorlái is vannak. A 30,000 tonnát (60,000 mázsát) nyomó hajó két mozdonyral, mely naponként 250 tonna szenet szükség, egy óra alatt 20—23 angol mérföldnyi utat tesz; ezen felül van vitorlája 12,000 négyzetláb yardnyi. Szeptember utóján fogva az első utját tenni. (Hova?) Épitése szerződés szerint 125,000 font sterlingbe kerül.

* **Bányászat.** Az angol szigetben Wyomingban elhagytó aknára bukkantak. Több érzető és izasztó alkatu gép romjai hevertek a bányatüregek egyikében arany és ezüst törmelékekkel. Az aknák régiségéről azon már egészen megpudvásodott, elkorhadott tölgy- és csergerendák tesznek tanúságot, melyek mint föltámasztékek az üregekbe találtak. —

* **Selyemtenyésztés.** Az ideai selyemszűret mind Olasz- mind Franciaországban nagyon rosszul ütött ki. A hernyők közül számtalan ki sem kelt, sok pedig kikelése után

nehány napra megszünt élni. A betegség okát senki sem tudja, a vizsgáldók különféleleg vélekednek. Quatresages a gubónak a szabad légtől elzárását okolja, míg Decasre a szederfaj nemestésében keresi a hibát; az ily nemesített szederfának levelei ugyani vastagabbak, s szerinte oly nedvet tartalmaznak, mely a hernyők halálát eszközi. — Lombard Velencében is oly csekély volt az idei termelés: hogy az az előtti években fölmutatott masszának csak 3-ad részét teszi; innen a selyem ára Francia- és Olaszországban folyvást emelkedik. —

* A „P. N.” konstantinápolyi levelezője egy érdekes háremtörténetesekét ír. Ugyanis: R... bey, az elhunyt Resid pasa háziintendánsa hat hónap előtt egy tizenhét éves cserkesznőt vett, ki vidám lelke és tüzes szeme által urának kegyét csakhamar megnyerte. A lány azonban csak látszólag volt elégtül fényes sorsával, de bensőleg előbbi szabadsága után szomjuzott. Ezelőtt nyolcz nappal sikerült neki férfruhába öltözködvé, jó kardot derekára kötve, a háremből megszökni, azon egyszerű tervvel, hogy a Bosporus partjairól Kaukasz szabad völgyeibe meneküljön. Csak 30 piaster (2 ft) készpénzzel átkelt Skutariába, s ott a szőlőkön, hegyen völgyön keresztül barangolva, este felé egy erdő tövével valami bolgár pásztorra bukkant. A bolgár vitézünket minden harcziás kinézése daczára azonnal fölismerte s kezdetben esellel, majd erővel utját állva, kezére akarta keríteni. A cserkesz leány üldözött ide s tova csalogatva, végre az erdőbe futott, ott nagy sebeséggel mőkusként fölmászott egy magas fára. A pásztor gazelláját ide is követte, és a lány: dur! janasma! (megállj, ne közeledj!) kiáltásaira nem ügyelve, már is a fa tövét átkarolja, fölfelé iparkodik, hogy zsákmányait kis lábainál lerántsa. E perczben a cserkesznő kardját kihuzza, és a fölfelé kuszó bolgárnak egy a nyaka közö suhant, hogy az lerogyva szörnyet hal. A szökevény most leszáll a fáról, áldoztatja durva öltönyét a magáéval fölescreli s az erdőből kimegy, midőn is a pásztorok közel majornban lakó urárára akadt, kit eselédje kimaradásának oka hozott ide. A gazdának sikerült a szerencsétlen kalandornőt a házába csalni, és onnan stambuli rendőrségnek átadni. Vallatásánál egyszerűen megmondta, hogy a háremet, azt az anyakalifát nem szereti, hogy onnan ismét és ismét meg fog szökni, s utjában mindazon bolgárokat agyonüti, kik erszényével elégtitlenek, testéhez is nyulni mernének. — A bírák ítélete nem tudatik.

* **Vizipuska gőzerőre.** Philadelphiában egy új szerkezetű vizipuskát találtak föl, mely nem csak gőzzel működik az oltsánál, hanem ez hajtja egyik utczából a másikba, s egyik városrészből a másikra, és pedig elég gyorsasággal; például a Bristolból Philadelphiába vezető közönséges hegyi utat (körülből 20 angol mérföld) két óra alatt járta be; egyenesen azon egy óra alatt 18 angol mérföldet haladt. Az egész gépezet 90 mázsa; készfűletti személyzetével együtt 30 mázsára rugnak. Nálunk az legnagyobb baj, hogy a vizipuskák tűz alkalmával igen lassan haladhatnak, s a hely színeire többnyire akkor érkeznek, midőn a ház már leégett.

* **Kuruzsolás.** A M. N.-ban következő

tudósítást olvasunk: A kuruzsolás szomorú következménye. Keeskeményen egy jómódu földbirtokos leánya több év óta lábfejében szenvedett; s minthogy ezen baját megorvosolni Pesten sem tudták (?), annak orvoslását közelebb egy nagykőrösi öreg asszonyra bízta, ki megígérte, hogy a bajt tökéletesen s lehető gyorsan fogja megorvosolni. A vén anyóka szavát be is váltotta s a lábfejában szenvedő leány fájdalomát megis szüntette és pedig kevés idő alatt. De hogyan? ugy t. i. hogy a leánynak oly kenőcsöt adott, melylyel a lány lába megkenetvén 8 nap alatt borzasztó kínok közt kimult. A szülők leányuk halála miatt vigasztalhatlanok.

* **Természettünemény.** Szép világosi égi tűneményt láttak Laihachban m. hó 30-án esti 8¹/₄ órakor délnyugotra, mely néhány másodpercig csudálatos nagyszerű zöld fényvel világította meg a láthatárt. A világosság oly kiterjedett volt, hogy a fáknek levelei az alattuk elterülő árnyékban egyenkint láthatók voltak. Kevéssel az elmulás előtt a zöld fény a legszebb veresre változott át. Dörög vég moraj nem tapasztaltak.

* **Fényes ajándék.** A kashmiri kormányzó, Viktoria királynő Ő Felségét egy ropant értékű shwal-sátorral ajándékozta meg, melynek belseje többek közt egy 150000 font sterlingre becsült arany-ágyat tartalmaz. —

Ujdonsült dolgok.

— Pesten már széltében, hosszában árulják a sárga és görög dinnyéket; hanem árúk sehogy sincsen arányban a közönség erszényével; azért elég ember találkozik, ki a szép gyümölcs példányokon csak a szemét lakatja jól.

— A pestiek kezdik unni a kutyvizet, mely az országban bizonyosan legrosszabb. Saját kísérleteim után ajánlom a dunavizet csöpögtetőn át megszüntni; hanem naponként egy fris darab faszenet teszek a csöpögtetőbe, ekkép a dunaviznek minden rothadásos része összeköti magát a szénnel, s a dunaviz legkedvesebb ital. Tessék utánozni.

— Sállitmányok eltküldözése végett figyelemzetjük a közönséget, Gyapai urnak mázsautcai intézetére, mely az egész országban a legalkalmasabb összeköttetések nyomán, minden szétküldésre képes.

— Iróink szállíknoknak haza a nyári kirándulásokból. Jókai néhány napig Gräfenbergben volt, Pompéry és e lapok szerkesztője a füredi vizet itták, hogy némileg helyreállítsák az egyensúlyt, mert voltak mások, kik a vidéken csak a bort itták.

— Nem sokára közlendjük azon építmének rajzát, melyek a zirezi apátság székhelyén vannak munkába véve.

— Fehérvárt most öt lábu ökröt és négy lábu juhot mutatnak. A fehérvári népesség nevetve hallgatja, midőn behovogtatja a mutogató, rajzokkal kecsgetvén a nézőket, kik közül az egyik azt mondja: ha ilyenek, mint a hogy ide vannak rajzolva, idekinn ingyen is meglátjuk.

A Long-fa-pagoda Shanghai mellett.

E pagoda a kínai építésmódnak egyik leg-sajátságosabb példánya. Fekszik a Pagoda-folyó partján, és Kr. után 250. évben épített.

Tehát már régiségénél fogva is nevezetes. S mégis daczára régiségének e pagoda legépebb minden Kínában található pagodák közül, épebb még a lires kantoni pagodánál is. Te-tejéről hova mesterségesen készült és jól fenn-

tartott vaslépcsőzetén juthatni föl: gyönyörű kilátás esik a körüli vidékre. Távol 200 angol mérföldnyi messzeségben a shanghai kék hegylánc zárja be az északnyugati láthatárt. — Körül pedig jól művelt rizs- és gyapot-földek terülnek, szabályos vízvezető esatornák által át meg át szegedelve. — A pagoda építési anyagai: porcellán, gipsz, és fa. Számtalan porcellán szobrocska is találtatik belsejében melyek idegen, különös-szerű alakjaiknál fogva az európai utazónak rendkívül érdekesek

Mi hír Budán?

— Málfél heti kirándulás után megint itt ülünk a szerkesztői asztal mellett, szedegetjük az újdonságokat; legelőször is számbavehetjük azon jégveréseket, melyek az országban a gabonát, nyulat, sást, foglyot verébet és minden kinn található agyonvert. Ó, mily boldogok voltak némely barátaink, kik épen akkor a s k á l ó d t a k valahol alattunk, őket a jég nem verhette agyon.

— A buda-kanizsai vasutvonalon már itt-ott láthatók a mozdonyok, melyek azon vonalat töltik, melyen maguk fognak járni. Van nekünk Somogyban egy előfizetésgyűjtőnk, ki mindig százötven előfizetőt ígér; de nem küld.

No de nem is egy rozsz póstalóra való teher ám az; hanem majd elbirja a vasut.

— Pamaszolkodnak, hogy a bécsi lapok kiadóhivatalai a magyar előfizetők neveit botránosan írják. Pesten is megtörtént, hogy Hanni Endre helyett Endre Hanni kisasszonynak ezimezték a lapot.

— Hogy mily különbség van a gabona árak közt most és hat hét előtt, bizonyítja egy győri kereskedő barátunk kitől midőn hat hét előtt kérdik: Mit árul? nagy hegyek és csak egy pipaszár mellől mondja: **Zabot!** Most azonban ugyanazon kérdésre, pipáját szájából kivéve, és a pipaszárral füle mellékét vakarva, busan mondja: Zabot!

— Némelyek azon tervelnek, hogy a Balaton tavában a halat mesterségesen szaporítsák meg. Erre azt mondá egy vén halász „Kár volna a vesződéséért; mert van elég hal a Balatonban, csak olyan mesterséget tessék föltalálni hogy a halat könnyebben lehessen megfogni.

— A dunai fürdők most épen még egyszer olyan drágák, mint ezeltűt tiz esztendővel. Csaknem ugy okoskodnak az illetők, hogy azért kell fölemelni az árt: mert a ki 1849-ben tiz esztendőös gyerek volt, az most husz esztendőös legény.

Felclés szerkesztő és tulajdonos: Vas Gereben. — Kiadó: Werfer Károly.

Werfer Károly,

KÖNYVNYOMDÁJA

„GUTTENBERGHEZ“

Pesten, feldunator, gr. Nákó házban 10-ik szám alatt.

Elvállal mindennemű tudományos, szépirodalmi, képes és diszmunkát; valamint művészeti s kereskedelmi munkák színes, aranyozott, vagy fekete nyomását: egyszerű időszi folyóiratok, és napilapok kiállítására is teljesen föl van szerelve. E nyomdával egyesült

HASKE és TÁRSÁNAK

fametsző, dombornyomó, aczél-, réz- és kömetző műintézete, készít s elvállal: aczél-metszést, olajfestékes és színyomatú képeket, mindennemű disz- és éknyomatot, arczképeket, váltókat, számlákat, czimnyomatokat, látogatójegyeket sat. sat. s mindezt a megrendelés szerint fekete vagy színes nyomásban. Készít továbbá műlemezeket írásra és vízjegyekre.

Hartleben R. A. könyvkereskedésében

Pesten, Váci-utca 17. sz., kapható:

Bajza. Világtörténet. A hajdankor. 2 k. 2 ft. 30 kr.
Bernard K. A. A koros hölgy, ford. Petőfi S. ára: 54 kr.
Bors és paprika. Adoma gyűjtemény, 4 füzet, ára: 72 kr.
Boz, Twist Olivér. 3 köt. 1 ft. 5 kr.
Bulver E. J. Éj és korány Angolból ford. Vajda P. 3 köt. 1 ft. 80 kr.
Cicero, Marcus Tullius. A köteleésekről magyarul, Szalay L. által. 1 ft. 42 kr.
Cervantes. A hőkező szerető, ára: 54 kr.
Cooper. Az utolsó Mohikán 2. köt. ára: 1 ft 60 kr.
Csokonai M. minden munkái 2 köt. 4rét. 5 ft. 80 —
Eötvös báró József. A házassulók vigjáték 5 felv. 28 —
 „ A falu jegyzője. Regény 3 kötetben 4 ft. 76 —
 „ Magyarország 1514-ben Regény 3 köt. 4 ft. 20 —
Fanni hagyományai 2 füzet 1 ft. 42 kr.
Flygar Carlen E. A sziget rózsája. Swéd regény 2 köt. 1 ft. 60 kr.
A francz. forradalom története. 2ft. 64 kr.
Galletti. Egyetemi világrajz ford. Falk M. 40 fametszvényvel és 21 színezett térképpel. Nagy 4rét ára: fűze: 5 ft. 30 kr. köve: 6 ft. 90 kr.
Hahn Hahn Ida grófnő. Forster Zsigmond. Német regény. 42 kr.
Hahn. Cecil. Német regény 2 köt. 1 ft. 42.
Hanak K. J. Az emlősök és madarak képes természetrajza. Nagy 8rét köve 7 ft. 90 kr.

Szép és czélszerű

karácsonyi, új-évi, ünnepi

és

alkalmi ajándék.

GYÖNGYÖK ÉS VIRÁGOK

a

magyar költészetből.

Jókay M. Hétköznapiok. 2 kötet. Ára: 72 kr.
Jászay Pál. Magyar nemzet napjai a mohácsi véz után I-ső kötet 4 ft. 20 kr.
Kemény Zs. Gyulai Pál. Regény 5 kötetben 1 ft. 80 kr.
Külföldi regénytar. 24 kötet. Ára: 8 ft. 40 kr.
Uj külföldi regénytar. 15 köt. Ára 5 ft. 25. kr.
Nagy I. Hortense grófnő francziából ford. 1 ft. 34 kr.
Nagy Ig. Hajdan és most. 2 köt. 1 ft. 40 kr.
 „ Meny és pokol 3 füz. 88 kr.
Nemzeti képes és verses könyv 70 képpel 1 ft. 92 kr.
Paulzovno. Thyrnau Tamás, Reg. 4 köt. 2 ft. 46 kr.
 „ St. Roch. Regény 4 köt. 3 ft. 15 kr.
Pálffy Albert. Magyar millionair. Regény 72 kr.
Peregriny E. Mythologia a két nembeli ifjuság számára 16 képpel 1 ft. 42 kr.
Rajcsány J. Magyarország története. 88 kr.
 „ világyetem vagy is a földnek képe 4 aczél- és fametszvényvel. 1 ft. 42 kr.
Sparks Jared. Washington élete. 2 ft. 80 kr.
Székényesi. Demokritusi, cseppek 2 füzet, 36 kr.
Vallás Dr. Antal. Uj kézi és iskolai atlasz. 2 kiadás. A földiart és statisztika jelen álláspontjához alkalmazta Dr. Falk M. 19 színezett földképpel. 4rét. Ára: 2 ft. 64 kr.
Varren S. A tőzscr. Angol regény. 42 kr.